

Na podstawie § 9 ust. 3 pkt 11 Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej (stanowiącego załącznik do uchwały Polskiej Komisji Akredytacyjnej nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r., z późn. zm.), Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej formułuje stanowisko, jak niżej:

§ 1

Zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 661) istnieje obowiązek przypisania w programie studiów efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów do zajęć lub grup zajęć, niezależnie od formy ich prowadzenia, a także przypisania punktów ECTS do zajęć, zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.). Sposób realizacji tego obowiązku zależy od autonomicznego rozstrzygnięcia uczelni.

Jeżeli uczelnia przyjęła, że realizacja wskazanego powyżej obowiązku następuje poprzez stworzenie sylabusów (kart przedmiotów), stanowiących załącznik do wiodącego dokumentu opisującego program studiów, to taki sposób zastosowania przepisów konstytuujących obligatoryjne elementy programu studiów należy uznać za prawidłowy z punktu widzenia spełnienia formalnego wymogu określonego w powołanym przepisie rozporządzenia. Jednakże, opracowane w ten sposób sylabusy (karty przedmiotów), które stanowią integralną część programu studiów, nie mogą być zmieniane bez udziału senatu uczelni, ponieważ zgodnie z art. 28 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.), ustalenie treści programu studiów wymaga podjęcia uchwały przez senat.

Obowiązujące normy prawne nie zakazują też uczelni pominięcia tworzenia sylabusów i określenia efektów uczenia się i treści programowych w jednym, wiodącym dokumencie, obejmującym wszystkie obligatoryjne elementy programu studiów. Należy jednak zauważyć, iż prawo wprost nakazuje przypisanie efektów uczenia się i treści programowych do poszczególnych zajęć, zatem dokument taki *de facto* musiałby się składać z wielu części obejmujących informacje o przypisaniu efektów uczenia się i treści programowych do poszczególnych zajęć.

§ 2

Stanowisko interpretacyjne podlega ogłoszeniu z dniem sformułowania.

Uzasadnienie

Przepisy prawa powszechnie obowiązującego przesądzają, iż program studiów stanowi oświadczenie woli organu uczelni, co wynika z art. 28 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.), zgodnie z którym ustalanie programów studiów, studiów podyplomowych i kształcenia specjalistycznego należy do zadań senatu uczelni. Akty prawa powszechnie obowiązującego określają także, jakie elementy mają być ujęte w programie studiów. W szczególności, elementy te prawodawca wyliczył w § 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 661), przy czym jest to przepis regulujący kwestię elementów programu studiów najszerzej ze wszystkich przepisów prawa powszechnie obowiązującego, ale nie jest jedynym przepisem regulującym w/w zagadnienie. Należy zwrócić bowiem uwagę, iż prawne determinanty treści programu studiów wynikają nie tylko z przepisów Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce oraz z rozporządzenia w sprawie studiów, ale także z postanowień innych aktów normatywnych, jak rozporządzeń dotyczących kierunków studiów standaryzowanych, czy też ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 226) wraz z aktami wykonawczymi.

Do niezorganizowanych źródeł prawa należy w szczególności usus wypracowany w ramach całego systemu szkolnictwa wyższego oraz w obrębie poszczególnych dziedzin, dyscyplin i kierunków studiów. Prawidłowe zastosowanie przepisów określających obligatoryjne elementy programu studiów powinno zatem uwzględniać nie tylko przepisy Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce oraz przepisy rozporządzeń, ale i pozostałe źródła prawa określające treść programu studiów, jak przepisy Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej oraz usus. Usus ten obejmuje m.in. profesjonalny nawyk określania celów, efektów uczenia się, sposobów weryfikacji i oceny ich osiągnięcia, a także treści kształcenia przypisanych do poszczególnych zajęć, w dokumencie nazywanym najczęściej sylabusem, albo kartą przedmiotu. Wyjaśnić przy tym należy, że samo pojęcie „sylabus” nie jest terminem z języka prawnego (normatywnego), gdyż nie funkcjonuje ono w żadnym akcie prawa powszechnie obowiązującego. Stanowi natomiast, jako powszechnie przyjęty profesjonalizm, element języka prawniczego.

Zarówno ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 574 z późn. zm.), jak i akty rozwijające przepisy ustawy, do których należy w szczególności rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów określają konkretne elementy programu studiów, nie determinując jednak urzędowego wzoru takiego dokumentu. Zatem, wzory dokumentów obejmujących opis programu studiów są ustalane autonomicznie przez poszczególne uczelnie i – z punktu widzenia norm prawa powszechnie obowiązującego - znaczenie ma tylko to, czy we wzorze opisu programu studiów obowiązującym w danej uczelni, uwzględnione zostały wszystkie elementy obligatoryjne programu studiów określone w w/w aktach normatywnych. Uczelnia ma zatem swobodę w zakresie sposobu formalizacji opisu programu studiów, która jest jednak ograniczona obowiązkiem ujęcia w programie studiów wszystkich elementów obligatoryjnych oraz ustalenia programu uchwałą senatu.

Jeżeli zatem uczelnia przyjęła, że spełnienie wymogu określonego w § 3 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie studiów („*W programie studiów określa się (...) zajęcia lub grupy zajęć, niezależnie od formy ich prowadzenia, wraz z przypisaniem do nich efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów*”) następuje poprzez stworzenie sylabusów, gdzie poszczególne sylabusy – stanowiące załącznik do wiodącego dokumentu określającego program studiów – określają efekty uczenia się przypisane do zajęć lub grupy zajęć, których sylabus dotyczy, jak również treści programowe zapewniające osiągnięcie tych efektów, to taki sposób zastosowania norm konstytuujących obligatoryjne elementy programu studiów należy uznać za prawidłowy z punktu widzenia spełnienia formalnego wymogu

określonego w powołanym przepisie rozporządzenia. Jednakże, opracowane w ten sposób sylabusy (karty przedmiotów), które stanowią integralną część programu studiów, nie mogą być zmieniane bez udziału senatu uczelni, ponieważ zgodnie z art. 28 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.), ustalenie treści programu studiów wymaga podjęcia uchwały przez senat.

Obowiązujące normy prawne nie zakazują też uczelni pominięcia tworzenia sylabusów i określenia efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów w jednym, wiodącym dokumencie, obejmującym wszystkie obligatoryjne elementy programu studiów. Należy jednak zauważyć, iż przepisy rozporządzenia w sprawie studiów wprost nakazują przypisanie efektów uczenia się i treści programowych do poszczególnych zajęć, zatem dokument taki *de facto* musiałby się składać z wielu części obejmujących zagregowane informacje o przypisaniu efektów uczenia się i treści programowych do poszczególnych zajęć, *ergo* takie części dokumentu jednolitego spełniałyby tę samą funkcję, co oddzielne dokumenty – sylabusy. Jako rozwiązanie bardziej pragmatyczne, w środowisku akademickim wykształcił się w związku z tym, powszechnie akceptowany, usus polegający na tym, iż uczelnie określają elementy wskazane w § 3 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie studiów, właśnie w oddzielnych dokumentach – sylabusach (kartach przedmiotu).

Przewodniczący
Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Stanisław Wrzosek